

Arbeid gir velferd

Taler

Martin Kolberg

Dato

1 mai 2011

Sted

Høyanger

1 Kjære venner - Gratulerer med dagen!

1. mai er for oss her en merkedag som peker mot de historiske linjene.

5 Vi samles denne dagen for å gjøre ære på den store innsatsen som våre foreldre, våre besteforeldre, våre oldeforeldre har gjort for å bygge landet vårt.

Og vi samles denne dagen fordi at også vi vil utgjøre en forskjell, og gjøre samfunnet vårt enda bedre og enda mer rettferdig.

10

Arbeiderpartiet og fagbevegelsen har hatt en historisk oppgave. Å skape et samfunn der alle har muligheter. Der alle er med.

15

Gjennom å ta hele landet og ressursene vi rår over i bruk - har vi skapt verdier - som igjen har lagt grunnlaget for den velferden vi i dag tar for gitt. Vår måte å skape, dele og leve på gjør Norge til et godt land å leve og bo i for de aller fleste. Den norske modellen har vært en suksess.

Og den suksessen er det mange som ønsker seg eierskapet til.

20

Jeg skal ikke påstå at det bare er vi i arbeiderbevegelsen som har jobbet frem velferdsstaten vår slik den ser ut i dag. Men når vi ser tilbake på tidligere 1. mai-markeringer. Tidligere kampsaker. Hvordan besteforeldrene og foreldrene våre stein for stein har bygget et byggverk som i dag står som et av de tryggeste og flotteste i verden. Så mener jeg i hvert fall vi kan være stolte av den arkitektjobben som er gjort.

25

For det norske velferdssamfunnet er bygget på noen grunnleggende

erkjennelser, som er viktige deler av vårt tankegods i arbeiderbevegelsen.

For det første: Arbeid er nøkkelen. Både til sterke og frie individer, trygge familier og til et godt samfunn.

35

Skal vi sikre verdiskapingen og betale for velferden i framtiden - trenger vi flest mulig i jobb.

Derfor har arbeid til alle alltid vært Arbeiderpartiets viktigste sak.

40

Vi lever av hverandres arbeid, og hvis vi bidrar til at flere jobber, og at flere jobber lenger, bidrar vi til økt verdiskaping.

Derfor er slagordet for denne 1. mai-feiringen at "arbeid gir velferd".

45

Når høyresiden i Europa svarer på finanskrise og vanskelige økonomiske tider med kutt som sender nye store grupper ut i ledighet. Da sier vi at vårt svar er et annet.

50

Når høyresiden i Norge sier at fremtidens press på velferdsstaten må føre til kutt i tjenester og sikkerhetsnett. Da sier vi at vårt svar er et annet.

For nesten uansett hva som er spørsmålet, så er vårt svar arbeid.

55

Vi svarte på krisa ved å bidra til økte investeringer, slik at flere - ikke færre - fikk jobb.

Jeg vet at mange her har fått sin andel av søvnløse netter på grunn av Fundo-konkursen. Greier jeg å betale regningene og avdragene? Får jeg ny jobb?

60

Etter hva jeg forstår har det gått bra med de aller fleste til nå.

250.000 på 5 år.

65

Så mange flere arbeidsplasser har det blitt i Norge siden den rødgrønne regjeringen tok over. Her i Sogn og Fjordane har det kommet 2.052 nye arbeidsplasser siden 2005.

70 I en periode hvor verdensøkonomien sliter. Hvor industrien har gått i tunge økonomiske motbakker. Hvor de fleste regjeringer strever med svært høy ledighet. Har vi opplevd en jevn marsj inn i arbeidslivet her hjemme.

Det sier mye om den skaperkraften som ligger hos norske gründere. Det sier
75 mye om den omstillingskraften som finnes hos arbeidsfolk på industristeder - som her i Høyanger.

Men det sier også noe om at den sosialdemokratiske politikken for verdiskaping virker!

80

Men det stopper ikke der.

Arbeiderpartiets politikk står på to likeverdige ben: Å skape og å dele. Verdiskaping og velferd. De henger nøye sammen.

85

Vårt mål er et samfunn med små forskjeller og med uendelige muligheter. Og med sikkerhetsnett som sørger for at du blir fanget opp om du faller.

Det skaper trygge mennesker. Og trygge mennesker skaper mer.

90

Derfor er fellesskapet og tryggheten for at velferdstjenestene er der når du trenger dem grunnlaget for et skapende næringsliv, og for at Norge går godt.

Så alt henger sammen med alt - om jeg skal bruke ordene til Gro Harlem
95 Brundtland.

Arbeid gir velferd. Og velferd gir arbeid.

100 Dette er kanskje en enkel måte å si det på. Men det er grunntanken i den norske, sosialdemokratiske modellen som samfunnet vårt er bygget på.

Og om jeg får si det på en dag som denne; det er et byggverk det er lov å være stolt av.

105 For noen uker siden hadde vi landsmøte i Arbeiderpartiet. Blant de sentrale vedtakene på landsmøtet - som jeg er sikker på at vil få store positive konsekvenser - er det store krafttaket mot ufrivillig deltid.

110 «Ufrivillig deltid» er jo egentlig bare en fin måte å si delvis arbeidsledighet på.

Selv om den kvinnelige sysselsettingen i Norge er høyest i verden, så handler ufrivillig deltid veldig ofte om kvinner. Kvinner som ønsker å jobbe mer. Som vi har behov for i arbeidslivet. Men som ikke får så stor stilling som de ønsker. Det
115 er en enorm sløsing med ressurser.

Totalt har vi vedtatt ti ulike tiltak. Fordi utfordringene med ufrivillig deltid er ulike i ulike sektorer trenger vi også flere virkemidler. Men vi tror dette er et langt skritt i riktig retning.

120

Fokuset på arbeidstakerrettigheter var generelt stort på årets landsmøte i partiet. Og jeg tror det sier mye om tida vi er inne i.

125

God tilgang på fornybar elektrisk kraft til en konkurransedyktig pris skal fortsatt være et konkurransefortrinn for vår industri og vårt næringsliv. De to siste årene har vi opplevd uvanlig kalde og tørre vintre, med høye kraftpriser og store forskjeller mellom regioner i Norge som resultat.

130

Svakt overføringsnett har gitt uakseptabelt store forskjeller i kraftpris mellom regioner. Disse utfordringene må vi møte gjennom en offensiv politikk for:

- Utbygging av et effektivt og robust linjenett for overføring av kraft
- 135 ·Vi må øke produksjonen av fornybar energi
- Og selvsagt - Energieffektivisering og økonomisering (for å si det på godt norsk: Spare på strømmen)

Som jeg allerede har sagt flere ganger - og som vi alle vet: Verdiskapningen er
140 grunnlaget for velferd. Derfor vil Arbeiderpartiet føre en aktiv næringspolitikk som legger til rette for full syssel- setting og et nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv. Nå som tidligere.

Og la det være sagt: Norsk kraftforedlende industri - som har vært her i
145 Høyanger i snart hundre år - er blant de mest miljøvennlige av sitt slag i verden.

For Arbeiderpartiet er et næringsparti. Vi vil ha gode vilkår for bedriftene. De valg vi gjør i dag, får store konsekvenser for hvordan næringslivet ser ut om 20 år. Som et lite land med åpen økonomi, kan vi ikke bli best i alt. Men satser vi, kan vi bli best på noen områder.

Eksportrettet industri utgjør en viktig - ja, helt sentral - del av sysselsettingen og verdiskapingen i Norge. Dette vet dere mye om. Dette har dere kjent på kroppen - på både godt og vondt.

La det være klart: Vi har forventninger om at Hydro skal satse på industriutvikling i Norge. Da står også regjeringen klar med penger, slik næringsminister Trond Giske har sagt.

Jeg har registrert at en av parolene i dag dreier seg om bygging av ny elektrolysehall. Det er sikkert en smart investering. Men selskapet må i alle tilfeller ville dette selv. Her må det legges bedriftsøkonomiske vurderinger til grunn

Den rødgrønne regjeringen har gått inn med 58 milliarder kroner i økt egenkapital i statseide selskaper, og flere investeringer i milliardklassen skal vi ikke se bort fra. Men forutsetningen er at selskapene viser vilje til å satse på norske arbeidsplasser.

For at vår regjering skal stille med kapital, må vi vite at Hydro vil bidra med industriutvikling i Norge. At selskapet kan drive framtidsrettet og levere gode resultater. Og jeg er helt overbevist om at ledelsen i selskapet har tatt den beskjeden nå.

Kraftkrevende industri kan oppleve at produksjonen flytter ut hvis begrensning i CO2-utslipp og handel med CO2-kvoter fører til ekstra kostnader eller påslag i kraftprisen. Industri som er truet av slik "karbonlekkasje" må ivaretas i Norges samarbeid med EU om nytt kvotedirektiv og i utformingen av det nasjonale regelverket. Slik Aps landsmøte nylig vedtok.

Fokuset på arbeidstakerrettigheter på landsmøtet har ikke oppstått i et vakuum.

Vi ser stadige eksempler på at grunnleggende arbeidstakerrettigheter nå står under sterkt press. Doble skift. Opptil 84 timers arbeidsuke. Overnatting i bomberom i kjelleren.

190

Da Arbeiderpartiet i forrige periode satte en stopper for flere midlertidige ansettelser og mer bruk av overtid, argumenterte Høyres representanter for at dette var en «ren umyndiggjøring av arbeidstakerne». Og at arbeidsgivere og arbeidstakere på den enkelte bedrift måtte få lov til å lage arbeidsavtaler som passet for begge parter.

195

Dette er kjente toner fra høyresiden.

Faktisk er det overraskende hvor lite høyresidens retorikk har endret seg i møte med dagens moderne arbeidsliv.

200

For når Høyre i 1887 argumenterte for hvorfor de var imot innføring av 10-timersdag og 60 timers arbeidsuke lød det som følger:

205

«[Loven vil] træde i veien for at voxne mænd (..) selv bestemmer, hvorledes de skal nyttiggjøre sin Tid».

Kjære venner:

210

Dagens utfordringer på arbeidsmarkedet krever moderne løsninger og ikke politikk fra 1887!

FRP, Høyre og NHO har vært bremseklosser i det arbeidet som er gjort for å unngå sosial dumping de siste årene.

215

Og de har vært kraftige forkjempere for mer overtid - mer midlertidige ansettelser - mindre

bruk av landsomfattende avtaler - kort sagt alt som fører til en løsere og mer utrygg tilknytning til arbeidslivet.

220

Forholdet til rettighetene i arbeidslivet for vanlige arbeidsfolk er en av de virkelig store og tydelige forskjellene i norsk politikk.

Når Frp og de borgerlige roper på arbeidstilsynet og kontroll som svar på Adecco-avsløringene glemmer de et helt sentralt element; nemlig at hadde det vært opp til dem hadde jo ikke arbeidstilsynet trengt å slå ned på en del slike saker - for det hadde vært lovlig!

230

Og på en dag som denne. Når vi setter kampen for dagens viktige saker i et historisk perspektiv. Så er det ekstra viktig å tenke på dette.

Adecco-eksempelet vi så i vinter, er kanskje ekstremt. Men det står ikke alene.

235

Fenomenet det er et eksempel på, brer stadig mer om seg.

Det er en stadig økt bruk av midlertidige ansettelser

240

Og en eksplosjonsartet økning i bruken av vikarbyråer - på alle nivåer.

Dette er med på å forvitte et trygt, ordentlig og disiplinert arbeidsliv hvor fast ansettelse er hovedreglen.

245

Vi ser eksempler på at nyutdannede helsearbeidere søker jobb ved kommunens sykehjem, men får beskjed om å melde seg til vikarbyrået.

Dette må kommunepolitikerne ta et ansvar for. De som sitter og styrer i kommunene er arbeidsgivere. Og det arbeidsgiveransvaret tror jeg velgerne vil at våre lokalpolitikere skal ta.

250

Dette er ikke administrasjon - det er politikk - og politikken må tilbake til kommunestyresalen.

255

Arbeiderpartiets folkevalgte, i kommunestyrer, fylkesting og på nasjonalt plan - skal være seg bevisste også denne siden av politikerrollen.

260

Kjære venner.

Ordføreren i Høyanger - Kjartan - har jeg kjent over lang tid. Han har vært ordfører i 16 år, men til høsten gir han stafettpinnen videre. Til hvem, er det

265 Høyangerfolket som bestemmer.

Kjartan har stått ved roret mens dette samfunnet har vært igjennom store utfordringer og store omskiftninger. Det har han og dere klart i felleskap.

270 Men Kjartan har noen egenskaper som er svært nyttige dersom en skal være ordfører på et sted som Høyanger. Stikkordene er et stort nettverk og mange venner, integritet, vilje og pågangsmot - men kanskje det aller viktigste - tro på lokalsamfunnet.

275 Kjartan og Arvid (Lillehauge, varaordf) har brukt sitt politiske nettverk i partiorganisasjonen og regjeringsapparatet aktivt i de årene jeg har kjent dem.

Og det som kanskje overbeviser mest når man møter dem, enten man er statsminister, partisekretær eller stortingsrepresentant - er nettopp den sterke troen på lokalsamfunnet de kommer fra. Tro på Høyanger. Tro på at det er mulig å finne løsninger.

Tro smitter. Tro kan flytte fjell.

285 Høstens kommunevalg handler altså om de som skal velges inn i landets kommunestyrer.

Som skal være arbeidsgivere, og som skal sørge for at vi klarer å rekruttere gode, kvalifiserte folk som skal gjøre en enorm innsats i omsorg og andre viktige tjenester i årene framover.

For Arbeiderpartiet er det to saker vi kommer til å snakke aller mest om fram mot valget:

295 Arbeid - fordi arbeid til alle er, og alltid har vært vår viktigste sak.

Og omsorg. Fordi det neste store løftet for velferdsstaten er å sørge for sykehjemsplass eller omsorgsbolig til de som trenger det.

300 Det er det neste store løftet fordi vi vet at vi står foran en stor vekst i eldrebefolkningen.

Og det er det neste store løftet fordi det handler om trygghet.

305

For Arbeiderpartiet er trygghet det sentrale. Enten det er valgkamp, eller en vanlig tirsdag midt i året. Folk skal forbinde oss med trygghet!

Trygghet for at du har arbeid, og at det er et arbeid det går an å leve med

310

Trygghet for at du får den hjelpen du trenger når du trenger det. Trygghet for at det skal være godt å bli gammel i Norge.

Valget til høsten vil handle om det grunnleggende spørsmålet om vi skal velge skattekutt, eller om vi skal velge å bruke de store pengene på eldreomsorg og skole.

315

•Arbeiderpartiet vil at vi i fellesskap skal lage en trygg omsorg. Ikke at markedet skal styre.

320

•Vi vil satse på fellesskolen. Ikke kommersielle privatskoler

•Vi vil at fellesskapet skal eie ressursene. Ikke at kommunene skal selge dem ut, slik høyresida har gjort med Trondheim E-verk, og foreslått flere andre steder.

•Vi vil styrke arbeidstakernes rettigheter. Ikke svekke dem.

325

Det er mange som sier at det ikke er store politiske forskjeller i kommunepolitikken. At det er mye av grunnen til at det er færre som stemmer ved kommunevalg enn ved stortingsvalg.

Da blir det vår viktigste oppgave å sørge for å synliggjøre at det er det!

330

For skal vi klare de store løftene framover, så trenger vi Arbeiderpartiet i kommunene.

I Høyanger er det Petter Sortland som stiller til valg som ordfører 12. september fra Arbeiderpartiet. Riktig nok er han opprinnelig årdøl, men jeg kjenner ham som en bra kar likevel. Og litt av en ekspert på næringsutvikling på disse trakter.

335

Vi skal gi Petter og alle de andre listekandidatene våre støtte inn i valgkampen.

340

Kjære venner!

345 Jeg skal gå inn for landing. Som Einar Førde sa: «Alt har ein ende, unntatt
husarbeid og helvetes pine.»

Den muligheten til deltakelse og demokratiske rettigheter som de sloss for i en
rekke arabiske land i dag, den ser vi tegn på at vi tar for gitt her hos oss.

350 Valgdeltakelsen ved forrige kommunevalg i 2007, var på 61 %.

I antall betyr det at nesten 1, 4 millioner mennesker valgte å la være å bruke
denne retten

355 Det er mange.

Dette må vi i arbeiderbevegelsen ta på største alvor!

360 For en bevegelse som har som mål å sette folk i stand til å skape sin egen fremtid
må det alltid være et mål at demokratiet favner flest mulig. At alle stemmer blir
hørt.

Kampen om samfunnsretningen står hele tiden, gjennom de små skrittene og
valgene vi tar hver dag.

365 I dag er vi samlet for å markere at de sakene vi i arbeiderbevegelsen har sloss for
fortsatt er like viktige.

370 At selv om truslene mot velferd, arbeidstakerrettigheter og trygghet antar nye
former, er vi klar til å møte dem.

At morgendagens utfordringer for Norge ikke løses med politikk fra 1887.

375 Men med løsninger for morgendagen. Tro på framtida. Tro på menneskene i
Høyanger-samfunnet. Og tro på verdier vi alltid har hatt med oss.

Kjære venner - gratulerer med dagen!

Emner

1. mai-tale, Arbeiderbevegelsen, Arbeiderpartiet, Arbeidsliv, Arbeidsløshet

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/arbeid-gir-velferd>

385

390

395

400

405

410

415